

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHAZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A Debreceni Protestáns Lap
könyvnyomdája Debrecen,
Nyomtató-utca 9. sz. A hova a
lap szétküldésére vonatkozó fel-
szólamlások küldendők. Minden-
nemű nyomdai munkákat felvál-
-tunk és utányos áron végeztünk.

Megjelen belenkent egyszer szombaton, másfél l'ed.
Előfizetési ár: egész évre 12 korona, felévre 6 korona.
Hirdetések jutányos áron közölletnek.
Egyes szám ára 30 filler.

A szerkesztőség és kiadóhivatal
Debrecen, Nyomtató-utca 9. sz.
A hova a lap szellemi és anyagi
ügyeire vonatkozó összes közle-
-mények, kéziratok, előfizetési
és hirdetési díjak küldendők.

Krisztus.

Mióta minket árván idehagytál
— Szemüinktől eltakart az Úr palástja —
Az emberész fürkészve jár nyomodban,
Ki vagy? ki voltál? hogy megfejtve lássa.

A hittudósok sokképen, neveznek.
— A sok bolond bölcs mind másként beszél:
„Az Isten jött emberformába közénk,“ —
— „Ember voltál, de Istenné levél.“

S hadat izen Athanáz Áriusnak.
Mi lényeged: sok századok vitatják;
S Renán könyvében jaj, mi lett belőled?
Birák kezében megkopott igazság.

És napról napra megfeszítnek újra,
Pogány mezőkön, oltárkép alatt —
S ki ajkain hord másokat tanítván
Szívében egy nap százszor megtagad.

De nincs-e aki vallást tenne Rólad?
Hol a kipróbált hű pásztorsereg?
Félvén az ártól, ott a „felső házban“
Vigasztaló Szentlelkedért eped.

Oh Krisztusunk, jelenj meg újra köztünk!
Sötétedik: légy fényes nappalunk.
Bizonyosságunk a hitlenek szemében,
Oltalmazónk, mert elbágyadt karunk.

Oh Krisztusunk, jelenj meg újra köztünk!
Vár a felszegzett új latrok sora.
Kétezedév bűnének garmadáját
Elmossa-é egy újabb Golgota?

S ha véred által újra győz az eszme,
Ha minden szívben diadalt aratsz:
Oh Krisztusunk, ki voltál tegnap és ma,
Te mindörökké ugyanaz maradsz!

BAJA MIHÁLY.

A debreceni egyetem.

A debreceni egyetem ügye új stádiumba lépett.

Eddig debreceni prot. vagy ref. egyetemről volt szó, az az tulajdonképen csak egy csonka bölcsészeti szakról és tanárképezdéről.

Most pedig egy 4 karu teljes tudomány egyetem létesítéséről beszélnek. Igaz, hogy ez az egyetem már nem felekezeti, hanem állami intézmény lenne. Az állam állítaná részben és az tartaná is fent. Mert az alapot Debrecen várostól és a Tiszántuli egyházkerülettől venné hozzá.

Az egyházkerülettől a ref. theologiai akadémiát, mely az egyetemnek egyik fakultása lenne és 14—16 jogakadémiai és bölcsészeti tanszéket. Debrecen városától két millió koronát, a telkeket és épületanyagokat. Még a debreceni ref. egyháztól is 100 ezer koronát és telkeket. Ez egyetemnek nagyobb vonásokban költségvetése és tervezete is elkészült.

Az orvosi és természettudományi rész épületei a női klinika és bábaképezde körül helyeztetnének el Szent Anna-utca végétől Czegléd, ma Kossuth-utca végéig.

A központi egyetem épülete az Egyház-téren a Csokonai szobor mögött emelkednék a Kollégium, Nagytemplom és az új gimn. épület szomszédságában.

A kerület a főiskola gyűjteményeit is átbocsátaná az egyetem használatába.

Mindezek a tervezetek Debrecen város, illetve a városi egyetemi bizottság részéről készitettek és merültek fel.

Azt is meglehet érteni, hogy minő alkalmából? Köztudomásra jutott, hogy a kormány a jövő évben több egyetem felállítását tervezi. Ez az oka, hogy nagy városaink már is megmozdultak. Debrecen is tájékozódott e kérdésben és úgy találta, hogy ha idején sorompóba nem lép és a kerületet állásfoglalásra nem bírja, a debreceni egyetem ügye hosszú időre, tán örökre is lekerül a napirendről és zsák-utcába jut a százados főiskola fejlesztése is. Kidolgoztatta azért az egyetem tervét és sürgős átirattal kérte fel a tiszántuli egyh. kerület elnökségét, hogy annak létesítésére segédkezet nyújtson.

A kerületi elnökség az egyetemi központi bizottság elé utalta a dolgot. E bizottság azonban noha szükségesnek látta, hogy a létesítendő debreceni 4 karu tud. egyetem előmunkálataiba a kerület, mint egyik lényeges faktor bevonas-

sék és annak megállapodásaiba a kerület és főiskola érdekeinek érvényesítése végett az elnökségnek megbízatás adassék; e megbízatás illetve felkérés eszközzésére magát nem tartotta illetékesnek és a kerület vezérembereinek a meghallgatását kívánta. Az esperesi és gondnoki kar e célból f. hó 5-ikére össze is hivatott és a Debrecenben lakó egyházkerületi tagok bevonásával értekezletet tartott.

Ez értekezlet tudomásul vette a történeteket és a maga részéről is kívánatosnak jelentette ki, hogy az elnökség a debreceni egyetem létesítésére vonatkozó tárgyalásokban részt vegyen és azok során a kerület és főiskola érdekeinek, a ref. egyházi szempontoknak érvényt szerezzen. A debreceni egyetem ügye ezek szerint ma így áll: Az egyetem létesítésére tulajdonképen elsősorban a kerület maga indult el s a város támogatását kérte. Most megfordult a dolog. A város lépett fel kezdeményező gyanánt és nagy áldozatokra szánván el magát, a kerület támogatását kéri. A kerület nem gátolja meg Debrecen városát, hogy a közös tervet és óhajást megvalósíthassa. Kész is a maga részéről a szükséges áldozatok meghozatalára.

De nem feltétel nélkül. Azon okon, mert Debrecen városa és az alföld ide gravitáló része tulnyomólag református s az új egyetem tanszékeinek csaknem felét s a gyűjteményeket a kerület adja s azon okon, hogy az egyetem létesítéséhez a debreceni ref. egyház is hozzá járul: megvárhatja, hogy az egyetem jellege a helyzetnek megfelelőleg tényleg református legyen, hogy az egyetem kormányzásába az egyházkerület is bele folyhasson, a tanárok választását az általa átengedett tanszékekre maga eszközölhesse.

Város, egyház, kerület nagy áldozatok meghozatalára készek. Ez áldozatok között legnagyobb a mi a kerületre vár. Ha azonban a debreceni egyetem még ennek dacára sem létesülhetne, *ismét a debrecen városi illetve prot. egyetem tervét kell elővenni és megvalósítani.*

Azokkal az áldozatokkal, a melyeket a város a kormánynak felajánlani kész, ha a mostani nagy remények nem teljesülnének a debreceni prot. egyetem régi tervét még mindig dülőre lehet juttatni.

A tiszántuli egyházkerületnek azért nem szabad lemondani a bölcsészeti szak továbbépítéséről. Eddig hozott fáradozásai sem estek hiába. Ha a kormány Debrecennel szóba áll, azt főként a kollégium miatt teszi. Ha a ref. egyház érdekei (s miért ne lennének azok?) az

új alkotásnál érvényesíthetők, az az összehordott szellemi és anyagi erők hatásainak következménye lesz. Nevelni kell ez erők hatását s a két új tanszékre ki kell írni a pályázatot; a debreceni prot. egyetem ügyében pedig még nagyobb buzgósággal kell fáradozni, mert csak így válik az állami egyetem megvalósítása ránk is kívánatossá s ha az nem sikerül s így lesz megépíthető a debreceni prot. egyetem.

Dr. Ferenczy Gyula.

Pár szó az adósegélyről.

Minél aktualisabbá válik e kérdés, annál bizonytalanabbnak látom a lelkészársak gondolkodását e tárgyban, az eljárást, munkálatoikat e bizonytalanság meg akasztja, vagy némely esetben helytelen irányba tereli. Azért méltóztassék e néhány sornak becses lapjában helyet engedni. Igyekezem, — addig is, míg ez ügyben bővebb tájékoztatással tudok szolgálni — a munkálatokra röviden néhány utba igazítást adni.

Az első és legfőbb dolog szerintem a rendes költségvetés elkészítése.

Ebben első helyen a személyi kiadások vagy fizetések szerepelnek, úgy mint a díjlevél azokat megállapítja, tehát a kinek 40 köből gabonája van, az nem a congruális beszédsi leütéssel, hanem a teljes mértékben felveendő. Elég baj volt eddig a szegény lelkészi családnak, ha 40 helyett 30 köből szeméttel kellett pironkodva megelégednie. A fafizetés a helyi beszerzési árral veendő fel, így minden termény. Ez ellen semmi adó bizottságnak kifogása nem lehet; a földek jövedelme is felveendő.

Az állami adók (földadó) az eddigi szerint irányozható elő, ha majd apadni fog, tudja minden egyház, hogy azt lehet az egyházfentartási alap növelésére fordítani.

Az épületek fentartására a rendes évi reparáció szükségai oly mértékben vétessenk fel, mint ez előtt; szükségesnek tarom ezt helyesen beosztani, még olyan helyeken is, a hol újabb építkezések folytán pár évig ez a javítási költség feleslegesnek látszik.

Az egyházi közigazgatási költség nem emelkedik ugyan, de a parochiális könyvtár és a közalap az új törvény szerint, valamint az országos nyugdíjintézeti járulék 2 1/2 %-a növelni fogja és beveendő a költségvetésbe.

Ellenben kimarad abból a tanítói korpólék

és pedig úgy a bevételnél, mint a fedezetnél azért, mert azt ezután a tanítói urak az adóhivataltól közvetlenül nyerik.

De felveendő az országos népiskolai törvény szerint az iskola felszerelésre 20—30 korona összeg, mert a törvény erre három évet enged. Így ha ez 20—30 korona fel lesz véve, pár száz korona tökélet vagy kölcsönt ebből néhány év alatt lehet törleszteni, ha az egyház jónak látná az iskolai berendezésre az ilyen kölcsönt egyszerre fordítani.

A fenn levő adóságok törlesztésére mérsékelt előirányzat helyet foglalhat, de építkezési kölcsönök törlesztése nem, mivel az rendkívüli kivetés útján törlesztendő.

Ha már a szükségletek össze vannak állítva, következik a fedezet kimutatása. Természetesen mindenütt az adósegélyért folyamodó egyházakról szólok, azok a boldog egyházak, hol arra szükség nincs kényelmesen intézkedhetnek a maguk költségvetésük körül.

I. Rendes bevételek:

a) Az egyházi, lelkészi és tanítói földek, temetők jövedelmei — megjegyezvén hogy a lelkészi jövedelem, tanítói föld fizetés — a szükséglet rovatában hasonló összeggel vehető csak fel.

b) Egyházfentartási alapok és alapítványok kamatai, természetesen tényleges alapon, mert az nem kifogás, hogy a takarékpénztárban kezelni könnyebb, egyeseknél pedig a tőke veszélyeztetve van. Egyházi vagyonnak veszélyeztetve lenni nem szabad, azért a presbyterium felelősséggel tartozik, és végül a perselypénzek.

c) Községi segélyek, fa, készpénz eddigi járuléka.

d) Egyházmegyei vagy egyházkerületi segély.

II. Kivetés.

a) A fejadó törvény szerint; özvegy nők felét fizetik.

b) 10 %-a az összes egyenes adóknak.

III. Az adósegély olyan összegben, a milyen a különbség a szükséglet és a rendes bevételek I. II. pontja alattiak összege közt.

Mindenkinek szembe tűnő lehet, hogy a múlt évi pénzmaradványt a fedezetben nem irányoztam elő, azért, mert ha ennek betudásával nyerné a szegény egyház az adósegélyt, az már az első évben eltűnnék s helyette olyan nagyságu hiány állana elő. Hanem e helyett a múlt évi pénz maradvány mindig az egyház fentartási alap növelésére fordítandó. Kívánatos lévén ezen alapot mindenütt növelni, hogy valamikor a magunk emberségéből megélhessünk.

Még ha így járunk is el, a megszavazott

államsegély kevés lesz, de hát ha ágyura nem elég 50 millió, adnak rá 60-at. Itt is legyen az állam annyira igazságos, hogy a 3 milliót növelje meg ha kell még 1—2 millióval.

Mert. — Ki és mi az oka, hogy terheink alatt nyögünk? Nem az állam hozta-e ránk a tanítói nyugdíj terhet — 80 filléres járulékot, az iskolák kor kívánalmi szerinti felépítését, legujabban az iskolák berendezését *bezárás feltétele* alatt. A lelkész és tanító egy gomb árával sem növelte az egyházak költségeit 20—30 év óta sem. A ki ur fizessen, a ki parancsolni képes, és hatalmas, nyujtsa karját ha a rabszolga a teher alatt leroskad, mikor a Golgotha felé emeli keresztjét.

Az állam segélyt így is úgy is emelni kell még abban az esetben is, ha most egyelőre elég volna az a három millió, a melyért a miniszter elismerést már annyiszor követelt, de a miből még egy fa batkát sem láttunk.

Mondom nem lesz elég, mert ha most kivetjük az összes egyenes adók 10 %-át, ha az új adóreform lejjebb szállítja az egyenes adókat felényire, akkor a 10 % is le fog apadni. — S mi lesz akkor? *Hiány* az egyházak költségvetésében, a miről a *konventnek már előre gondoskodni kell.*

Méltóztassék megengedni* Nt. szerkesztő ur hogy ennyire terjednek észrevételeim, holott csak a szükségesekeket említem. — De mivel többen kértek már tőlem felvilágosítást a mit helyesnek gondolok — már csak elmondom.

Most már csak a segély kérő iver kiállítására volna hátra, mert a leltárt felesleges is mondanom, pontosan kell kitölteni, különben a munkalat nem lesz tökéletes.

Mindenek előtt megjegyzem, hogy kár azt a terményt, szolgálmányt megtartani, mert az képtelenségre vezet.

A hol egyházi adósegélyt kérnek, ott a III. t. c.-ben meghatározott fej és 10 %-os adónál többel a lakosságot terhelni nem lehet. — Hogy vetheti hát ki valaki a házatlan földetlen egyháztagra csak a terményt 4 korona, a szolgálmányt p. o. 1 korona értékben összesen 5 koronát, mikor ő reá 2 koronánál többet kivetni nem lehet?

Ne ódalogjunk, hanem az egészet változtassuk át már pénzre, nem lesz lélek ocsu, nem kell pironkodni, dicsérgetni a piacon, hogy a szegény pap tudhasson rajta. Én legalább min-

* Nagyon szívesen. E számot is éppen erre való tekintettel állítottam össze. Szerk.

dig elszöktem az eladás elől, mikor csak tehettem.

De ha mégis a terményt kimutatják, mert így kívánja a copf, akkor mindent nem egész koronában, hanem fillérekben szükséges kimutatni úgy a régi mint a III. t. c.-ben megállapított kulcs szerint, csak így lehetvén a bizottságnak döntenie, és az adó segélyt lehetőleg igazságosan meghatározni.

kiváló tisztelettel

Lévai Mihály.

Adóügy.

Egy pár kérdés.

A magyarországi református egyetemes konvent adóalap végrehajtó bizottságának Budapesten 1908. évi február hó 10-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyve immár minden egyházközségnek birtokában van.

Mint már megszoktuk, itt is olyan intézkedések foglaltatnak, amelyek arra engednek következtetni, hogy a szükséges előkészítés hiányában a szükség szülte törvényrontásról beszélhetünk. Hiába, így szokott ez lenni, ha a törvényhozás dolgait csak úgy hirtelenében ráncigáljuk elé! Mert minden tartózkodás nélkül kimondható, hogy új törvénykönyvünknek szövegezése sem, egybeállítása sem szerencsés.

De még kevésbé szerencsés az a tény, hogy a nyugdíjintézetnél is, itt az egyetemes adóalap ügyénél a konventi végrehajtó bizottság a törvényvel homlok-egyenest ellenkező intézkedéseket tesz. Kénytelen vele! És a törvény írott malaszt marad!?

Kérdés az is, honnan veszi a konvent, vagy annak bizottsága a jogot a törvény intézkedéseinek figyelmen kívül hagyására, s honnan a bátorságot az ily alapon létrejött rendelet adásra? Ezeket most nem bolygatom. Megszoktuk már ezt s ezzel punktum.

Egy dologra azonban legyen szabad mégis egy szerény észrevételt megkockáztatnom.

Úgyanis az E. I. III. t.-c. §-ai szerint a beterjesztett sok paksaméta adatai egybevetése alapján fog megállapítani és kiutalványoztatni az egyház részére azaz összeg, „a mely az új adókulcs alkalmazása mellett mutatkozó hiány fedezésére elegendő.“ Szóval a „mutatkozó hiány“ fog fedeztetni. A végrehajtó bizottság pedig azt mondja, hogy a „megállapítandó segély rendszerinti maximalis összegét képezi a régi adóból befolyt átlagösszeg és az új adókiadás összege közötti különbözet stb. szóval nem a fedezet elégtelen volta miatt „mutatkozó hiány“, hanem a régi és új adókulcs alkalmazása mellett mutatkozó „külömbözet“ Ez ég és föld külömbőség. A törvény ilyet nem ismer. Célja talán lehetett volna ilyesmi, de azt hiszem főként az volt, hogy az egyházközségek életképessége a rendes fedeztetnél mutatkozó hiány pótlásával fokoztassék.

Igaz, hogy a § akárhogy fordítom, §, de az mégsem egészen mindegy, hogy ki fordítja így vagy úgy.

Azt kérdezem tehát: mi lesz a zsinat törvényhozó jogával, mi lesz a III. t.-c. 14. §-ával és ki fogja viselni a „küldöttség” költségeit?

V.-Hunyad,

Kovács Sándor
ref. lelkész.

Bizalmatlanság az oka minden bajnak.

Konvent, bizottság, egyházi lapok nyilvánosan, — igen-igen sokan magánosan tépelődnek, gondolkoznak és aggódnak az egyházi adó-csökkenési segély felett. A legnagyobb aggodalomra a kongruás lelkészek esetleges díjlevél változása ad okot, mindenkombinációba hozván ezt az adócsökkentési segély kérdésével. Pedig ez szerintem nem szükséges. Ennek szükséges voltát csak a bizalmatlanság hozta magával.

Mennyire bozszantotta lelkészi karunkat az a kételkedő, bizalmatlankodó eljárás, mely elkövetett rajtunk a kongruabevallás alkalmával, midőn a lelkészi díjlevelek minden egyes tételét községi előjáróság, főszolgabíró bizonyítványával megerősítve lehetett csak megállapítani. Bosszankodtunk ezen; pedig ekkor egy külső hatóság bizalmatlankodott velünk szemben.

Most saját egyházi felső hatóságunk bizalmatlankodik a lelkészen s egyházi előjáróságokban. E bizalmatlanságnak az eredménye az, hogy az adócsökkentési segélykérvények melléklete gyanánt régi és új díjleveleket csatolni kell s hogy a névszerinti adókimutatásba külön rovatokba kell bejegyezni az egyházfenntartásra, lelkészi és tanítói fizetés fedezésére kivetett adókat. Ez teljesen felesleges szerintem; mert ok nélkül nagy munkatöbbletet okoz; de sok egyházban nem is lehet pl. a terményfizetéseket és szolgálmányokat e rovatokba beszorítani, mert sok helyen az egyházi, harangozó, temetőőr stb. fizetése is terményből áll, mit a hívek fizetnek adóként. Tehát ily egyházakban nemcsak felesleges, de szinte lehetetlen helyesen bejegyezni a kiadott rovatos ivbe a naturálakat. Hát még a hol a tandíj fizetések is zavarosabbá teszik a helyzetet?

Menjünk tovább; Mi szükség van az adók névszerinti kimutatására két példányban? Csakis a bizalmatlanság kívánhatja ezt, a minek semmi gyakorlati értéke nincs.

Csak a baja és munkája szaporodik ezzel lelkésznek, gondnoknak és a bizottságnak... Ámde hátha hamisítások történnek másként az adókimutatásban, gondolja a bizalmatlanság!

Mire való a díjlevelek csatolása a kérvényhez? Nem egyébre, mint arra, hogy abból megállapítható legyen: Vajjon nem vettetett-e ki a pap több adót híveire, mint amennyi fizetésébe jár? Itt is bizalmatlanság dolgozik!

Sokat gondolkoztam már erről az adócsökkentési segélyügyről; de mindig csak a következő eredményre jutottam:

Hitelesen megállapítandó minden segélykérő egyháznál az, hogy 1. mennyi az egyházi adófizetők egyenes

állami adója? (Itt nagy hiba, hogy az általános jövedelmi pótdadó is bevétel, a mit úgy hiszem, hogy a legtöbb egyház kihagyott idáig). 2. Mennyi az egyházi adó összege, külön a személyi s külön a vagyoni adó? 3., Mennyi az egyház évi szükséglete és fedezete az utolsó öt év számadása és költségelőirányzata bizonyossága szerint? Ez adatokból világosan kitűnik az a százalék, a mit segély gyanánt igényel az egyház. Legfeljebb még az lenne szükséges ehez, hogy a III. t.-c. 13. §. alapján kivethető személyi adó állapíttassék meg, a mihez szintén nem okvetlenül szükséges a névszerinti adó kimutatás.

Ilyen módon mily egyszerű lenne az eljárás?! A segélykérő egyház irna egy egyszerű rövid kérvényt, melyben a fenti pontokra megadná a számszerű feleletet s kéréne a kérvény elbírálására határidő kitűzését, a mikor is alkalma lenne az egyháznak bizonyítani, a bizottságnak pedig elbírálni; hiszen a mostani eljárásnál is ugy is csak ez a fő! A tárgyalásra bevinnék az egyház küldöttei az állami adó összegéről kiállított községi bizonyítványt, öt évi egyházi adófőkönyvet, öt évi számadást, öt évi költségelőirányzatot és a vagyonleltárat. Ezekből minden kitűnik s a segély összege is megállapítható. Egyébbel aztán ne törődjék se a konvent, se a végrehajtó bizottság, se egyházmegye, se kerület! Mindenit elvégezhet maga az érdekelt egyház presbyteriuma, esetleg közgyűlése. De hogyan? Azt is megmondom egy példával világítva:

X. egyháznak évi szükséglete 10,000 korona, a melyből egyházi adóval 8000 koronát kell fedeznie. E 8000 k-ból személyi adón esik 2000 k, vagyoni adó pedig 6000 k. Állami egyenes adó 12,000 k. Tehát azon egyház tagjai 50 %-os egyházi adót hordoznak, melyből 40 %-ot kell segély gyanánt kapnia, az egyháznak vagyis 4800 k.-t. Ez összeg megadtván az egyháznak, a presbyterium kiszámítja, hogy a megelőző évi számadások és költségelőirányzat szerint mennyi szükséges az egyház fenntartására s mennyi a tisztviselők fizetésére? A szerint osztja szét az adóból és segélyből előálló összeget. De vegyük, hogy megmarad a termény adózás s termény fizetés. Ez esetben is a végösszeg állapítandó meg először ilyen formán: Az előző években átlag begyűlt a terményekből 200 Hl. gabona 50 szekér széna, 24 öl fa. A 10 %-os adózás mellett azonban már nem gyűlhet be több, mint 180 Hl. gabona 40 szekér széna és 20 öl fa. Ez a mennyiség az érvényben levő arány szerint felosztandó lelkész, tanítók, harangozó stb. között, a hiányzó összeg az előre megállapított egységár szerint az illetőknek készpénzben fizetetik. Ehez nem kell sem díjlevél változtatás, sem kongrua ügyben való jelentgetés, sem egyéb. — Nem kell ehez egyéb, csak bizalom az egyházi felsőbbbségtől!! Kell még egyéb is: több államsegély!!

A bizottságok közelesen megfogják kezdeni működésüket egyházmegyénként. Azt hiszem, hogy az eljárás lényegét tekintve nekem fognak igazat adni.

Csák Aladár,
ref. lelkész.

Hol van a bölcs? Hol az írástudó?

Nem vállalkozom arra Don Quichotte-i dicsőségre, hogy az adócsökkentési törvény hiányait tévedéseit mutogassam. Hiszen eleget jajgattunk már ezek felett. Nemcsak mi, a kiket ez a törvény legerősebben érdekel, hanem azok is, kik a törvényt megalkották azt gondolván, hogy a következmény: a lelkészek anyagi tönkretelése, vagy a kisegyházak békéjének feldulása nekik — Hekuba. Mikor a végrehajtásra került a sor, ők is visszariadtak a nehézségektől, melyeket mi — jogilag képzetlen agyvelőinkkel — előre láttunk, de ők csak akkor, a tizenkettedik órában fedeztek fel. És akkor kezdtek mindenképen kiegyenlíteni az elentéteket, melyek már óriássá nőttek a kecskének egyre kinzobb éhsége és a káposzta kicsinysége között. Egyszerű gondolkodású falusi ember ilyenkor többre becsüli kecskét és több káposztát ad neki. Amde a ki „a jogszabályok magyarázatának legelemibb szabályaival tisztában van”, — azon töri a fejét, hogy egy főkáposztával elégítsen ki másfelezer kecskét. És ezt lehetségesnek hiszi az adóügyi bizottság, holott semmi oka nincs arra, hogy annak higgye.

Oh milyen megható az az önvallomás, melyben az adóalap végrehajtó bizottság elnöke a febr. 10-iki ülésben elmondja fájdalmas vajadásának történetét, míg végre világra szülte a bölcsök követéi abban az indítványban, hogy az „1907. évi 92. számú konventi határozat hatályon kívül helyeztessék.”

Hány csalhatatlannak hitt megoldást eszelt már ki ez a bizottság, — miket aztán az alkalmazásnál sutba kellett dobni! Mint az a bizonyos Predikátor kereste a megnyugvást a tanulásban a borivásban, a kertészkedésben, a zenében, művészetben s a végén rájött, hogy mindez hiábavalóság! De Predikátor mégis megtalálta a dolgok summáját, — ellenben a mi jogilag képzett írástudóink nem akarják azt felismerni. Megkísérlelnék minden képtelenséget, — nagy jogi tudással ők maguk adnak utasításokat az általuk alkotott törvény kijátszására, megpróbálkoznak a kör négyzögitésével, — csak a legkezenfekvőbb legigazságosabb, legbiztosabb mód nem jut eszükbe: az államsegély felemelésének sürgetése és követelése. Ez az a forró kása, melynek kerülgetésével töltöttünk el egy esztendőt meddő vitatkozásban.

Én nem tudom elképzelni, hogy az államnak nehezebb dolog lenne még másik 3 milliót kiizzadni, — mint a szegény papoknak 300—400—500 korona évi jövedelemről lemondani. Mert hogy a dolog vége ez lesz, abban a meggyőződésben engem semminemű jogi jártasság meg nem ingat. És ha már megváltozhatatlan az az elv, hogy az állam szűkebbősége miatt az adócsökkentésnek a papok zsebéből kell kiteni: miért kell akkor beleüzni az egyházakat a százféle utasítások utvesztőjébe, minek kockáztatni azt a csekélyke segélyt is az egyre jobban komplikált alakosságokkal? Egyszerűen terjesszük be azokat, a miket a III. t. c. 14. §-a kíván: akkor eleget tettünk kötelességünknek és ha rosszul üt ki a sor, legalább nem a lelkészek megbizhatatlansága lesz az oka.

Mert, hogy az 1904. évi számítás ma nem válik be: annak egyedül ez az oka. — Hogy 1904. óta a termények, tűzifa, széna, kézi és igásmunkák értéke 50—60 %-ot emelkedett, — hogy azóta 25—30,000

adófizető családfő kivándorolt, hogy ezer-meg ezer holdnyi kis- és nagybirtok más vallásuak kezére jutott: — mindezeknek okozója a lelkészek megbizhatatlansága.

Hogy ezt a vádat elkerüljük, ne törődjünk semmi közvetítő, zavaró utasítással, hanem a törvény világos rendelkezésével. Így ha anyagilag károsodunk is, de nem kell a mellett még oldalbautéseket is tőrünk. Mindenek felett pedig megnyugtatójuk lelkiismeretünket a törvény betartásával és nem jutunk abba a helyzetbe hogy egy jogi abszurdum felfedezéseért fegyel-mivel fenyegetsenek meg bennünket, mint a pápai esperest.

Ha a kérvényt a III. t. c. 14. §-a értelmében felszereltük, a többi az összeülendő bizottságok dolga lesz. Ezek a bizottságok minden egyházzal külön tárgyalnak, és mindenütt meg tudják állapítani a mutatózó szükségleteket, sőt a felszerelés hiányait nyomban ki is pótolthatnák. Nekünk lelkészeknek pedig a mostani folytonos égedelem helyett nem lenne más dolgunk, mint várni az előre még csak nem is sejthető eredményt. Mert hogy erre az eredményre a mi buzgóságunk és legjobb akaratunk valami befolyással lehetne, azt nekem bárki is hiába mondja.

Milota.

Sipos József,
ref. lelkész.

* * *

Ez a cikk itt-ott erősen apostrofálni látszik az igen tisztelt adócsökkentési végrehajtó bizottságot. Nagyon kérem ne vegyék magokra. A hibáért nem ők a felelősök, hanem a helyzet, mely akármilyen tehetséget csuffá tenne.

Szerk.

Levél tul az Oceánról.

Amerika világszerte par excellence protestáns területnek van elismerve. Különösen áll ez az Egyesült Államokra, melynek még alapvető lényegében soha meg nem változtatható törvényei közzé is be van iktatva a protestáns szellem mindenkor uralmát biztosító ama karakterisztikus intézkedés, hogy: „az E. államoknak elnöke kath. ember (mint aki külföldi hatalomnak alárendelt egyén lenne), soha és semmi körülmények között nem lehet.

A catholicizmusra nézve kedvezőtlen viszonyok Amerikában, minők a felvilágosodottság, a nép általános, magas foku műveltsége, az angol szász faj függetlenségre hajló character-e, a bevándorlott prot. elem tulsulya stb, stb. mindezek együttvéve azt eredményezték, hogy a catholicismus az unió területén rendkívül lassan tudott megerősödni nem is szólva arról, hogy idáig hosszú időn keresztül hódításra még gondolni sem merészelt.

Ma azonban már némileg megváltozott a helyzet. Megalázott és lenézett állapotából a romanismus kezd kiemelkedni, és veleszületett uralomra vágyó hajlamánál fogva tért igyekszik hódítani magának, befolyást és

hatalmat concentrálván tagjai, intézményei és papjai által ugy politikailag, mint társadalmilag.

Minden, fentebb elősorolt kedvezőtlen mellékkörülmények dacára is, bármily ellenmondásnak tűnjék is fel ez a nyilatkozat, a statisztika által is megerősített tény az, hogy a romanismus hova-tovább erősebb gyökereket ver a szabad Amerika földjén. Kedvez megerősödésének az angol faj elismert türelmessége, vallási kérdésekben való neutralitása, no meg az is, hogy a pápaság mindenkor értett ahhoz, hogy miként vezesse félre a közvéleményt, mikor a cath. egyház sötétséget, tudatlanságot terjesztő munkásságának megítéléséről esik szó akár sajtóban, akár az ország sorsát intéző kormányzási körökben.

Mert: „Róma szemper eadem“!

De álljon itt, bizonyosságául azoknak, amiket fentebb mondtam, az a minden részletekre kiterjedő, roppant gondossággal összeállított „Évkönyv“, melyet az E. államokbeli cath. egyház, az ő irodalmi központjából Milwaukee-ból bocsátott ki a közeli napokban.

Az E. államok területén a r. c. lélekszám 1907. dec. 31-én 13 millió 877.426. Ebben a számban benne foglaltatnak a csecsemők és iskolás gyermekek is, mert a róm. cath. egyház, eltérőleg a többi felekezetek gyakorlatától rendes egyháztagnak számítja a gyermekeket is. A mult év folyamán közel 800 ezer lélekkel szaporodott a r. c. egyháztagnak száma az unió területén. Közbevetőleg megjegyezzük, hogy e horribilis szaporulat csakis a bevándorlás által érthető, amennyiben tény az, hogy az alsó Európából, valamint Ir országból bevándorlottak jó részben cath. vallásuk lévén, nagy számban való beözönlésükkel jelentékenyen megsaporították a közel mult évek folyamán az amerikai katholikusság számát. Kedvezett az amerikai catholikusság megerősödése ügyének különösen az Olasz és Oroszországból való tömeges ki, illetve bevándorlás. (M megbízható kimutajás szerint megközelítőleg 3 millió iországi, 2¹/₂ millió olasz és 7 millió orosz él Amerikában, kik persze mind vakbuzgó kathólikusok.)

Még imponálóbbá válik a róm. catholicismus ereje ha az E. államokbeli kathólikusokhoz hozzászámítjuk a gyarmatok kathólikus népességét is. Az újabb E. államokbeli aquisitió-kon, nevezetesen a Philippini szigeteken 7 milliót haladó, Portoricó szigeten 100 ezer főnyi a Sandvich szigeten pedig 35 ezernyi catholikusság van. Igy az E. Államok összes területén mai nap 22 millió 018 ezer 878 cathólikus vallásu lakos számlálattatik.

Érdekes tovább is vizsgálunk a milvancte szematizmus adatait. Megtudjuk azokból, hogy ezidőszereint E. Amerikában 15665 pap, (kiknek háromnegyedrésze szerzetes) működik mint a pápa szolgája. Templomjaik száma 12513, iskolájuk száma 8504 van, 48 papnőveldejükben a mult évben 5609 kispap nyert lelkeszi képzést. Elemi iskolnikban 57463 apáca tanítása alatt 1 millió 113099 gyermek nyert vallásos oktatást. Szereteti intézményeik szintén nagyszabásuak, amennyiben 272 árvaházban 42597 árvát gondoznak. Hierarchicus szervezetők élén 1 apostoli delegátus, 1 bibornok, 13 érsek, 94 püspök, 2 főapát, 17 apát es 2 apostoli vikárius állanak, kik aránylag rendkívüli szerény javadalmazással bírnak és reprezentálásra vajmi keveset költenek.

Legtöbb cathólikus New-York, aztán S.-Minozs, majd Pennsylvánia, aztán Ohio államban van.

* * *

Statisztikáról lévén szó — talán érdeklí e lapok olvasóit, ha néhány adatot közlök az E. államok bevándorlási főbiztosának mult évi jelentéséből. Mellözve a más nemzetekre vonatkozó adatokat, Ausztria-Magyarországra a következő megjegyzéseket találjuk a könyvben: Ausztria-Magyarországból Amerikába vándorolt:

1860-ban —	13	egyén
1870-ban —	425	„
1880-ban —	17267	„
1885-ben —	27309	„
1890-ben —	56199	„
1892-ben —	76938	„
1895-ben —	65103	„
1900-ban —	114.847	„
1901-ben —	113.390	„
1902-ben —	171.989	„
1903-ben —	206.011	„
1904-ben —	177.156	„
1905-ben —	275.683	„
1906-ben —	265.138	„
1907-ben —	338.425	„

Ausztria és Magyarország a lefolyt 40 év alatt harmadfélmillió emberrel szaporította az új világ népességét. Ha ez iszonyu számot kétfelé osztjuk, még ha loyalsan a felemelt kvóta arányban is, bizony nagy vérvesztéséget tüntet az fel hazánkat illetőleg.

A rideg számok tanulmányozása rávezet bennünket Amerika csodás fejlődésének titkára is, és hü tükret mutatja Magyarország gazdasági hanyatlásának is.

* * *

Nem állhatom meg, hogy néhány örvedetesebb hirt is ne közöljek amerikai egyházi életünk köréből.

A pittsburgi ref. gyülekezetet a napokban az acél király Carnegie megörvendeztette azzal a generózus ajánlattal, hogy ezer dollárt (5 ezer koronát) a ref. templomban felállítandó orgona költségeihez, amennyiben a gyülekezet is képes leend a maga körében jelzett célra ugyanolyan összeget összehozni. Természetesen a pittsburgi hivek örömmel fogadták a nagyszerű ajánlatot.

Carnegie ezzel már a harmadik amerikai magyar ref. templomnak juttat segítséget ily irányban. Clevelandba 1500 dollárt, Hamestandba 500 dollárt adott s most Pittsburg részesül hasonló jótéteményben.

* * *

A ref. church és a presbyterium egyház közös missiói hatósága gyulést tartott nem régen, melyen főkép az amerikai magyar lelkész képzés irányítására nézve hoztak rendkívül fontos határozatokat. Ezentul beható tanulmányi és erkölcsi előzetes vizsgálatnak vetik alá a theologiai felvételért folyamodó ifjakat és azokat missiói munkára sem bocsátják ki tanulmányaik teljes befejezése előtt. Eddig sok volt a méltó panasz az e tekintetben való visszaéléseket illetőleg.

* * *

Az amerikai református egyház (ref. church) egyetemesek zsinata ebben az esztendőben május hóban lesz megtartva Akron városban, Óhióban.

Milyen szép és testvéries volna, mennyire elősegítené a hazai és amerikai ref. egyházak közeledését egymáshoz és a kívánatos békét, ha hazai egyházunk egy tekintélyes vezérferfiut küldene e gyűlésre.

Harsányi Sándor

homesteadi ev. ref. lelkész.

Költségvetés.

Néhány év óta a legkisebb egyházközség is kötelezve van költségvetés készítésére. — Másutt nem tudom egészen bizonyosan, de Ugoesában így van. — Nagyon helyesen! Ez megjelöli az irányt egy év teendőire, gazdálkodására nézve, sőt előre veti világát a közlebbi jövendőkre is.

Az a kor, midőn hatóságaink megelégedtek azzal a számadással, mely csak annyit tüntetett fel: „bevétel volt 100 frt. kiadás volt 100 frt.“ már, úgy látszik örökre lejárt. Ma költségvetés szerint kell dolgozni, bevenni és kiadni. — Ma számolni kell arról is, hogy ezt, vagy azt miért mi alapon és honnan vette, vagy nem vette be, s erre vagy arra miért adott ki ennyit vagy annyit s esetleg miért lépte át a költségvetés határait?

Ismétlem, hogy ez mind nagyon helyes! s hogy miért? felesleges szót vesztegetni rá.

Menjünk hát tovább.

Egyházaink költségvetéseinek figyelembe veendő jelensége az, hogy új era küszöbén állunk. Az 1848—20 szellemei kezdik csapkodni halantékainkat. A 3-ik §, mely 60 éve van eltemetve, kezd lassankint kiemelkedni sírjából s eldást terjesztő melegét, fényt kezd nyomorgó intézményeinkre rásugározni. — Végre valahára eljött tehát azaz idő, midőn a bökényieknek sem kell 138 %-os egyh. adót fizetni, nem másoknak sem s intézményeink fennállása sőt előbb haladása mégis biztosítva van!

Őszintén vallom meg: egész animóval fogtam az új költségvetés összeállításához. Lelkesített az a tudat, hogy ha most épen nem is, de a legközelebbi jövőben nemcsak hogy kevesebbet fizetnek szegény hiveim, de a „köz álladalmi költségek“ igénybe vétele által intézményeink életkevesebb állapotba jutnak, — És nem fogunk vergődni, mint a hal a szárazon.

Folytonosan füleimbe hangzottak Nt. Szikszay Zoltán esperes ur buzdító szavai: Mindent fel kell aztán venni a költségvetés „szükséglet“ rovatába. Fel kell venni adókat, mint a lelkészek tanítók fizetnek javadalmaik után, — az orsz. lelkészi özvegy-árva intézeti, nyugdíj, a közalapi járulékot, a légátus díját stb. stb. . . .!

Es én ennek szem előtt tartásával készítettem el a költségvetést ezen két főcím alatt I. — Szükséglet, — II. Fedezet.

I. Szükséglet: az egyház közszükségei, adók, behivatalnokok, tisztviselők szolgálk fizetései, templom iskola, paplak s ezek építése, fenntartása tisztántartása és biztosítása adóság stb.

II. Fedezett: Az egyház vagyonának, tehát földjeinek, tőkeinek évi jövedelme, a hivek 10 %-os és személyi adója s végül a még hiányzó összegnek, mely mint hiánylat szerepelt, — az állami segítségből való teljesítése.

Igy elkészítve aláírtuk a gondnokkal s betérjesztettük.

Az esperes ur azonban nem fogadta el, visszautasította azon a címen, hogy a gondnoknak, egyházfinak, harangozónak, iskolaszolgának nem lehet fizetést adni. Nem kell fűtetni az iskolát, meg a lelkészi lak hivatalos helyiségeit sem, mert hát bizonyosan azt gondolja a Nt. esperes ur — az ilyen költségvetéshez csak Szigetnek, Técsőnek, Szöllősnek, és még talán Debrecennek, meg Szoboszlónak van joga.

Quod uni iustum, alteri aequum.

Ha a nagy egyházakban kell egyházfit, harangozót tartani, s azokat fizetni: ha kell az iskolát s lelkészi hivatalos helyiséget fűtetni: miért ne kellene ugyan az e kis egyházakban is?!

A szükséglet: szükséglet a kis egyházakban is.

A fedezet? egyik egyház bírja maga, másik egyháznak, mely nem bírja — segítségére jön az innen-onnan nyerendő segély — úgy a 3 millió állami dotáció.

Es ennek a józan ész törvényei szerint meg kell lenni bár honnan is a kis egyházakban épen úgy mint a nagyokban. Csakhogy nagyon természetesen: amilyen különbség van Debrecen meg Bököny között, épen olyan különbség van a költségvetéseinkben is.

Ami szükséglet: szükséglet itt is, ott is.

Ezeket tartottam én szem előtt a költségvetés elkészítésénél s megállapítottuk költségvetésünket (az ide vonatkozókat teszem fel csak) a következőleg:

Gondnok és magtárgondnok egy személyben 270 kor. Egyházi 120 kor. 3. Harangozó 120 kor. 4. Iskola szolgálta 120 kor. Sirásó, funerátor 120 kor. Ez a négyféle szolgálat egy személyben 480 kor. 5. Iskola-fűtés 100 kor. 6. Lelkeszi hivatalos helyiség fűtése 100 kor. stb. stb.

Lássuk most már mit kell ezért a fizetésért teljesíteni?

1. Gondnok és magtárgondnok egy személyben. Köteleiségei az E. T.-ben fel vannak sorolva, de azért felemlitem még azt is, hogy az ott felsoroltakon kívül műveltetni az egyházföldjét, gondoskodik az építetéről javításról, a terményeket betakaríttatja, eladja, naplót vezet, számadást készít, presbyteri és közgyűléseken előadó s a magtárt felelősség mellett kezeli úgy, hogy ha abból egy szem is elvész, be nem foly, az az ő kára. Felszámította, hogy az 1907-ik évben az egyház ügyeiben tett fáradozásai közben mintegy 90 korona kiadása volt. Hát a fáradság, a gond? amitől a többi egyháztársak megvannak kimélve? Nem megérdemel az 270 koronát?

2. Egyházi, harangozó, iskolaszolga, sirásó, funerátor egy személyben. Kötelezményei: I. mint egyházi összehívogatja a presbytereket és a közgyűlést, feljárja és beszédi az adókat, domestikát, papi és tanítói fizetéseket s azokat esetről-esetre átszolgáltatja a gondnoknak. Egyházi munkálatoknál a népet kivezényli s a munkálatokra felügyel, azokban segédkezik a gondnoknak. Urvacsora osztásnál beszerzi a kenyeret, bort s gondnokkal együtt megterit.

2. Mint harangozó: harangoz minden nap egyszer, bűnbánati heteken és ünnepnapokon kétszer, tisztán tartja a templomot, harangoz a halottak felett külön díjazás nélkül, hordja a hivatalos leveleket Péterfalvára, vagy T.-Ujlakra.

3. Mint iskola szolgálja: tisztán tartja az iskolát, a gyermekeknek vizet hord s téli időben fűti az iskolatermet s a lelkészi illetve egyházi hivatalos helyiséget, hol a gyűléseket tartjuk.

4. Mint sirásó, funerátor: minden halottnak sirtás s a halottas háznál a gyászolóknak segítségére van. — A temetőre felügyel, azt rendben tartja.

Mindezekért járna neki 480 korona, — lakáson fűtésen, világításán kívül.

Az 1907-ik évben az egyházfiszág el volt különítve a többitől, s mint ilyen pontos és rendszerető ember felszámította, hogy százalék hajtás, szedés, közalapi pénznek összeszedésével stbivel mint egyházi 75 teljes napot töltött el.

Csak egyetlen helyen, egy a közelfekvő filiában lakó nagy urnál 15-ször volt százalékot kérni míg megkapta.

Iskolafűtésre, mint szintén az egyházi hivatalos helyiség fűtésére 100—100 korona van felvéve. Hát ezek nem szükségesek?

De igen! Szintugy Debrecenben, mint Bökényben. Csakhogy míg Debrecen maga tudja fedezni, meg a másik nagy egyház, addig Bökény rászorul arra, hogy kívülről jövő segítséget vegyen igénybe. És míg Debrecen pl. sok ezret ad ki ezen a címen, addig Bökény beéri száz koronával.

Jó-Jó! De hát honnan veszünk annyi pénzt, amennyit így, ilyen költségvetés mellett a magyarországi összes egyházak igényelnének?

Honnan?! Hát a hívek adójából, meg az egyház tőkéinek a jövedelméből s a mi ebből nem telik fedezné az 1848. 20 t.-e. 3-ik §-a, a 3 millióból minket illető 2.250.000 korona.

Hahó! de abból nem telik, mert a konventi előadónak kell 16.000 korona, közcélu intézményekre vagy egy millió, egy másik millió meg a nagy egyházaknak, meg a konventi egyházkerületi gyűlési napdíjakra, stb. A bökényi és más hozzá hasonló két egyházak pedig eljének úgy, a hogy eddig, nyomorogjanak, vagy — hogy épen az egy nagy ur szavával éljek pusztuljanak el a földszinéről.

Hát kérem ne úgy legyen! mi kisebb egyházak nem akarunk meghalni. Egy óra gépezetben a legkisebb kerekecskére is szükség van, ha pontosan akar járnai az óra. És mi úgy érezzük Bökényiek épen, hogy mi ránk itt szükség van. Magunktól nem tudunk megélni? Hát vajjon a három millió nem azoknak a szegény egyházaknak és szegény egyháztagnak adatott, a kik 138 meg 300 százalékos egyházi adót viseltek?

Én ajánlom, hogy minden egyház, különösen minden kis egyház vegye fel költségvetésébe azt, a mit a bökényi felvett. Nem fog telni 3 millióból a fedezet? Hát akkor látni fogja Apponyi és környezete, hogy a 3 millióhoz bizony még kellene vagy 7—8 millió s akkor talán volnánk valahogy.

De így, mikor látja, hogy így is kijövünk: ugyan miért lenne pápább a pápánál! még felelősségre vonnak, hogy az állam pénzt felesleges módon pazarolja. Egy nagytekintélyű és nagy szerepet vivő egyh.

főgondnokunk azt mondja, hogy ha minden egyházban ilyen költségvetést készítenének, akkor pusztán a gondnokok és szolgák járandóságainak a iedezésére egy olyan összeg kellene mely 6 millió alptökének felelné meg.

Erre csak azt mondom, hogy minden egyházban ilyen segítségre nincs szükség, mert az egyházak 40—50 százaléka önerejéből, tehát segítség nélkül meg él; 20—30 százalék nagyon keveset mondjunk 2—300 koronát igényel, a fenmaradó kevés 6 százalék lesz csak kénytelen ezeket igénybe venni.

Minthogy pedig a 3 millió 60 millió tőkének felel meg s ennek egytized része 6 millió ezt a célt kielégítené; a fentmaradó kilenctized rész, illetve az annak megfelelő rész bőven elegendő lenne a többi szükséglet fedezésére. Tehát ezzel sincs megindokolva az, hogy a bökényi s más ehhez hasonló költségvetést acceptálni ne lehessen.

Végül Sipos József barátom Baksa L.-hoz intézett kérdésre — melynek elolvasása adott impulzust ezen néhány sor megírására — megjegyzem: hogy bizonyára Baksa konventi előadó urnak is az lehet a felelete ha ugyan jár neki a lap (nem jár Szerk.) hogy az egyházak, főként a kis egyházak, maradjanak meg a régi nyomorúságos alapon, ne igényeljenek semmit s akkor a luxus dolgokra telni fog. Es lesz egy néhány vakító fényességű „pont” s ezel boldog lesz a magyar protestántizmus.

Bökény, 1908.

Király Antal,
ref. lelkész.

IRODALOM.

Szuhay Benedek költeményei megjelent Szelényi és társa miskolci cég kiadványában. Kapható a szerzőnél Sajó-kápolnán (Borsod m.) Ára 3 k.

Egyik legkiválóbb papköltőnk: **Szuhay Benedek** sajókápolnai ref. lelkész egy kötet költeményekkel gazdagította irodalmunkat. A mű általános bírálatánál az a kiváló érték domborodik ki a mű bírálója előtt, hogy nem a modern költői irodalom sablonos csapásán halad, melyek közül az egyik törvényeül a mesterkelt természetességet, másik az erőltetett természetellenességet tartja. Szuhaynak az egyéniségét őszinte, mesterkéletlen természetesség, a közvetlenség bája, az idealizmus fénye jellemzi. Ilyenek a költeményei is. A Sajó völgyének kedves koloritja, a családi élet benső melege, a hazaszeretet varázsa, a mélységes hit fenséges azurja, az a világ, a melyben költői lelke mozog.

A közelet ádáz küzdelmei között valóságos pihentető, kibékítő, gyógyító szórakozás, megnyugtató tanács, felemelő, meg acélozó erő, a mit a szerző műve nyújt.

„A mig hiszek Jó Istenemben
Mások baján mig sirhatok,
Mig lánggal ég mély szerelmem :
Mint a madár dalolgotok :“

Ez a jeligeje, a melyhez költeményeiben hü marad : talán csak annyiban tér el, hogy e csupa szívet jelentő költészeti forrás buzgósága mellett, a mélyen járó gondolkodás, az élet bölcsesség szinarany elemei is ott gyönyörködtetnek.

„Köny és mosolyból áll e földi élet.
Szívünk dobogja ez örök ígét.
Boldogtalan csak az, ki nem remélhet
Ki már megölte keble szent hitét.
Ki ha csapás jön nem mer égre nézni,
Atkozza Istent öntudatlanul.
Rongy lelke bűnét csak ujjal tetézi,
A földobott kő újra visszahull.“

(Ujév reggelén.)

„Mert nem elég a multakon merengve
Megittasolni szent emlékitől
Ki tetlen áll boldog jövődöt esengve —
Az első roppanásra összetör.“

(Reformatio emlékűnnepen.)

„És nemzetem te azt hiszed még,
Hogy álmodott magasztos eszméd :
Szabad leszesz, — beteljesül ?
— A szolganép koldus kenyéren.
Csakis mereng dicső eszméken
De tette föl nem lelkesül !“

(Szegény hazám.)

Ezek és több más helyek, különösen a „Boldogság“ című költemény igazolják, hogy a mélyen és lángolóan érző szív mellett a való élet mélyén járó bölcs elme segít.

A lyrai, drámai, leiró, elbeszélő és ódai elem egyaránt szerencsés, avatott kezekre talált Szuhaynál. A lyrai elem a családi élet köréből, a drámai elem (Gályarab. A vak koldus) a történelemből és társadalmi életből ; a leiró, elbeszélő elem a családi és természeti életből, az ódai elem az alkalmi ünnepélyek aktualizálásból vett tárgyaknál érvényesül.

Kiváló sajátsága az írónak, hogy az idealizmus fényével be tudja ragyogtatni a legjelentéktelenebbnek látszó cselekményt, egy érzéketlen sziklát, egy hétköznapi csendéletet ; hívő lelke az eszményítő pantheizmus határan mozog. Emel, nemesít, eszményít. Mint a festészetben a Rafael Titian iskolája minden vonás tökéletességére sokat ad ; Ugy Szuhay is költészetében nem a szecessziós felületesség, hanem a tartalmi és formai tökély harmoniájának törvénye szerint dolgozik.

A formai tökély és eszmegazdaságra egyik példány darab az „Öreg honvéd“, a mesteri formára a Murány romjain.“

Nagy érdeme e kötetnek, hogy benne az ifjuság számára igen sok szaválásra alkalmas kötemény foglaltatik s valóban ifjuságunk lelki gazdagításának, sziv nemesítésének igen értékes szolgálatot teszünk, ha iskoláink számára megszerezzük Szuhay Benedek költeményeit s magunknak lelki gyönyörűséget : ha magunknak költeményekkel behatóan foglalkozunk.

D.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A kath. Autonomia.** A kath. autonomiát épen azon elvi alapokon, mint a protestans egyházakét kívánatosnak, szükségesnek tartjuk. A mi specialisan az egyházakat illeti, legyen az az egyházak iurisdictiója alatt, az állam gyakorolja ezen a téren csupán azt, a mit létének fenntartása érdekében gyakorolnia kell, a mit az állam-egyházjog „ius supremæ inspectionis“-nak nevez. Meg van az egyházak belső és külső, tisztán lelki és anyagi vonatkozású életműködésében az a természetes, minden jogállamban érintetlenül respektálandó kör, a mibe az állami ingerentiának csak a saját létfenntartás védelme szempontjából lehet behatolni. Ennek a körnek határvonala nem terjedhet tovább, mint a mennyit lelki tekintetben a saját lelki hatás természetes területe, anyagi tekintetben pedig a saját szerzemény tulajdon feletti rendelkezés magába foglal. Az autonomiának ezen területe ugy államjogi, mint felekezet közti tekintetben respektálandó. A katolikus autonomia azonban (nyílt titok!) tovább akar terjeszkedni. A klerikális áramlat uralomra jutása megnövelte az étvágyát, meiyet kielégíteni elérkezettnek látja az időt. Az állami adomány természetű egyházi javak tulajdon jogát akarja hatalmi sférájába vonni. Azzal keveset törődik, a mit az autonomia természete jelent, sőt azt a hivek beavatkozása alul ki akarja vonni s hagyni tovább a klerus kezén. Neki az idegen terület kell. Az állami tulajdon átvétele. Ugy felekezet közti, mint állam háztartási, nemzetgazdasági és socialis tekintetben tudjuk, hogy ez mit jelent. Felekezetközi egyenlőtlenséget az 1848 XX. t. c. ellenére, az államháztartás szükséglet kielégítésében az egyensúly lehetlenségét, nemzet gazdasági kihatásában mind azt a kárt, a mit a holt kéz tultengése az összprodukációra jelent, socialis szempontból a helyes jövedelem eloszlás és népesedés érdekeinek kimondhatatlan sérelmet. Mind ezek a szempontok kényszerő kötelességünké teszik

az irredenta autonomia illetén fajtája ellen az energikus küzdelmet. Tisztában kell lennünk azzal, hogy az állami adomány természetű egyházi javakat eltulajdonító autonomia örök halálát jelenti minden más bevett vallásfelekezettől 1848 XX. t. c. alapján nyugvó igénynek. Ezen igények végveszedelméhez közel vagyunk Tudjuk miként lett szerveztes paragrafus becsempészve a nép-iskolai törvényekbe. A történetek ismétlődhetnek. Ki áll jót érte, hogy a protestáns egyházak állami dotációjának törvényhozási előterjesztése alkalmával nem áll-e elő újra egy inventio-gazdag honatya olyan paragrafussal, a melybe a katolikus autonomia fentebb említett veszedelmes alakzata benne lesz? Hát ha akkor is aludni fog a liberalis lelkiismert? Néha a jó Homerus is aluszik. Az ördög pedig nem szokott. Ismerjük tehát hazafias kötelességünknek ellene figyelmeztetni a velünk összeköttetésben levő országgyűlési képviselőket, hogy legyenek résen és az óriási fontosságú érdekeket veszélyeztető esetleges kísérletnek minden parlamentes eszközökkel álljanak ellene. Elvégre elérkezett más az ideje, hogy a klerikális szellem garázdalkodása elé azok is vessenek valami gátat s az ellen nyíltan állást foglaljanak, a kiket a liberalis magyar nemzeti állam kiépítésére küldtünk az ország tanácsházába s a kik ezzel a programmal leptek be oda.

— **Zsidó férfiú áttérése hozzánk.** Igen ritka az, hogy zsidó férfiú saját meggyőződéséből vallását elhagyja és reformátussá legyen es vallja a Krisztus által hirdetet tudományt. Ilyen megkereszteltetés történt Szaniszló reform. egyházban 1908 március 1-én a templomban, mikor Takacs Ferenc lelkész igen megható keresztes beszédet tartott, mely beszéd után a megkeresztelendő 22 éves zsidó férfiú elmondta az apostoli hitformát és a szükséges maktat, amelyekre a lelkész által előre megtanított. Ezután a keresztszülők u. m. Kemeny Kálmán uradalmi intéző és neje Matyássy Etelka urnó vállára teven kezöket József nevre megkereszteltetett, mely megkereszteltetés után a második sakramentomban a közös urvacsorában is részesült nagyközönséggel együtt.

— **A püspöktől.** A Nagytiszteletű Református Esperes Uraknak. A 277—907 számú egyházkerületi végzés értelmében 11—908 sz. alatt kelt körlevelem folytán összegyűjtött szavazatok felbontása f. évi február hó 27-én meg történt a következő eredménnyel: Széll Kálmán ny. esperes, 313, dr. Márk Ferencz okányi lelkész 311. szavazatot nyertek, a többi szavazatok megoszlatk. Általános többséget senki sem nyervén a két legtöbb szavazatot nyert egyén tehát Széll Kálmán és dr. Márk Eerencz között új szavazást rendelék el. Felkérem tehát a Nagy tiszteltű Esperes Urakat, hogy egyházmegyékben a szavazást sürgösen megejtetni s az összegyűjtött szavazatokat, hozzám, mint legutolsó

határidőre április hó 1-ső napjára egy csomagban beküldeni méltóztassanak. Teljes tisztelettel vagyok. Debrecen 1908 február hó 28-án. A pök helyett: Dicsőfi J. egyh. ker. főjegyző.

— **Konfirmációhoz!** Légy hiv mindhalálig cím alatt Urházy Lajos ref. lelkész pár évvel ezelőtt, egy könyvet adott ki, mely azokat a beszédeket, illetőleg magyarázatokat foglalja magában, melyeket a lelkész a konfirmációra készítés alkalmával, a növendékek előtt tart. A mű megszerezhető Kókai Lajosnál, Budapest IV. Károly utca 1. Ára egy korona.

— **Aljegyző választás.** A tiszáninneri ref. egyházkerület alsó-borsodi egyházmegyéjében világi aljegyzővé ifj. Mocsáry Lajos fölbirtokos választott meg 54 szavazatból 34 szavazattal A Mocsáry család régi, igaz református család a melynek ez ifju sarja is bizonyára a nagy elődök méltó utódja leend. — **Szavazatbontás.** A tiszáninneri ref. egyházkerület jogtanári kerületi képviselőjére legközelebb bontattak fel a szavazatok s mivel általános többséget senki sem nyert, új szavazásra kitűzettek Dr. Finkey Ferenc (a ki különben már ott van a kerületen, mint jegyző) és Dr. Szabó Sándor. A szavazatok beadása már elrendeltetett a püspöki hivatal által.

— **A „Vasárnapi Ujság“** március 1-iki száma világhírű tudós hazánkfia, Stein Aurél khinai-turkesztáni utazásáról közöl első helyen cikket s nagyszámú érdekes és tanulságos képet. Epy másik sorozatban egy fiatal hirlapíró, Tonelli Sándor mutatja be azokat a fölvételeit, melyeket mint a kivándorló-hajó fedélközi utasa készített kivándorló magyarokról. Szépirodalmi olvasmányok: Rákosi Viktor regénye, Szemere György elbeszélése, K. Lippich Elek és Sas Ede verse, Foggarazó regénye. Egyébb közlemények: cikk a magyar közélet képviselőjéről a külföldi sajtóban, Bér Dezső művészi rajza, Feöldi Doby Antal és Bodon József arcképe és nekrológia, képek a debreceni lakodalomról, tárcacikk a hétről s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek s egyetek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 4 kor. a „Világkrónikával“ együtt 4 kor. 80 fillér. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-u. 4. szám.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes-Néplap“ a legolcsóbb magyar ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

— **Aki a liturgiai követelményeknek megfelelő jutányos urasztali kelyhek, boroskancsók, keresztelő készletek, oltári gyertyatartók és ksillárok iránt érdeklődik, az forduljon Polgár Kálmán órásmester és szerelvény-gyároshoz (műhely, raktár és elárusítás Budapest, VII. Erzsébet-körut 29. sz.) A cégvezetőség nagy képes albumárjegyzéket minden érdeklődőnek ingyen és bérmentve küld.**

— **A budapesti ref. ifjúsági Egyesület.** Erzsébet-körut 7. sz. alatt levő helyiségében előadásokat rendezett a következő program szerint. Febr. 18. Bilkey Pap István: Az evangéliom és az ifjúság. Febr. 25-én Hamar István: Emberfeletti lények az ó-testamentomban. Márc. 3-án dr. Szabó Aladár: A templom kárpitja c. alatt tartott előadást. Márc. 10-én ifj. Victor János: India ez alatt fog előadást tartani. Az előadásokat tea-zás előzi meg s rövid eszmecsere követi, a mikor a tárgyhoz mindenki hozzászólhat. Az előadásokra mindenkint, nem tagokat is, különösebben ifju embereket szívesen látnak.

— **A kolozsvári „Bethlen Gábor Kör”** vasárnaponként három helyen rendez Protestáns estélyeket. A ref. theol. disztermében előadók voltak Seprődi János gimn. tanár, (Halotti ének), Kenessey Béla püspök (Theozofia), Nagy Károly (Ker. műveltség) és dr. Ravasz László (Keresztység a gyakorlati életben) theol. tanárok. Az estélyek többi pontjait egyesek és intézetek szavalattal és enekkel töltötték be. A másik két, a város külsőbb részén levő népiskolánkban tartott prot. estélyeket az ott működő lelkészek, Benedek Árpád és Barabás Samu vezetik. Itt a kör egyes tagjai tartanak felolvasást: a többi pontokat szavalat és ének tölti be. Az estélyek tartását husvét előtt akarják csak be-szüntetni.

— **Uj ref. templom Budapesten.** A második pesti református templomot a VI. kerületi Kemnitz-utca és Izabella-utca sarkán akarják megépíttetni. Ámde az egyház szegény, hivei a roskadásig meg vannak adóztatva s a templom építésére szükséges pénzt túlnyomó részben adakozásból kell előteremteni. Telkük már van, a fővárostól kaptak ajándékba, gyűjtöttek is már maguk közt vagy hetvenezer koronát, de ez egy nagyobb templom építésére, a milyenre szükség van, édes-kevés. A templom-építő alap növelésére március 12-én hangversenyt rendeznek a pesti Vigadó termeiben. A művészek és művésznők a hangversenyen vagy egészen ingyen, vagy csak nagyon szerény tiszteletdíj mellett működnek közre s ezért remélhető, hogy a hangverseny vagy négy-ötezer koronát fog jövedelmezni a szent célra. A közreműködő művészek névsora a következő: Blaha Lujza, Csillag Teréz, Flatt Gasztonné, Szamosi Elza, Varsányi Irén, Várady Aranka, Butykay Ákos, Hegedüs Gyula, Kaesóh Pongrác, Krausz Gusztáv, Máday Gyula, Mambring Gyula, Papp Mihály, Szabolcska Mihály ref. lelkész és költő, a ki alkalmi költeményét adja elő. Végül két számmal közreműködik a hirneves budai daloskör.

— **Választások.** A tiszántuli ref. egyházkerületben Ujfalussy Béla világi főjegyző lemondott tisztségéről, míg Soltész László szoboszlói lelkész halálával egyik tanácsbírói állás is megüresedett. Ezen állásokra kiírt választás határideje lejárván a beérkezett szavazatokat mult heten bontotta föl a szavazatbontó küldöttség. — Eszerint a világi főjegyzői állásra a jelenlegi aljegyző, és konventi előadó, dr. Baksa Lajos választatott meg 618 szavazattal, tehát nagy többséggel.

— **A katolikus népszövetség,** a melynek tagjai, immár harmincezernél nagyobb számban vannak, egyre szélesebb körökben szervezkedik. A szövetség oly biztos alapokon érzi magát, hogy nem látja szükségét a na-

ponkint való tanácskozásnak, melyet január hónap folyamán a fővárosi szövetségi közép-pontban folytattak. A vidék különböző helyein elért sikerek után a szövetség minap megtartotta első vármegyei értekezletét is, Zalaegerszegen. Az értekezleten részt vett a néppárt néhány tagja, a megyei szervezkedés vezetői közül pedig mintegy százötvenen jelentek meg. Mint látjuk a kath. népszövetség ellenünkben mind nagyobb tért hódít.

— **Az O. R. L. E. ügyének jelenlegi állása.** Örömmel jelenthetjük, hogy egyesületünk ügye nem is remélt kifejlődéshez jutott ez aránylag rövid idő alatt. A „compelle abesse“ hatását ellensúlyozta a lelkek bátorsága és a szivek lelkesedése. A félreértések kölcsönös tisztázása a béke korszakát nyitotta meg. A magyarországi 56 református egyházmegye közül 45 egyházmegyében már végre van hajtva a szervezkedés. A belépési nyilatkozatot aláírt és beküldött tagok száma ez idő szerint 1200, még legalább 300-ra tehető azok száma, a kik különböző okok miatt a nyilatkozatot nem küldték be, de a kik közlönnyünk járatása, illetve a tagsági díj befizetése által tényleges tagok. Jellemző, hogy több helyről kaptunk felkérést, hogy a jelentkezett tagok nevét ne közöljük nyilvánosan, mert az ellenvéleményük részéről a bosszuállás következni fog vagy rajtunk, vagy gyermekeinken. Nem szeretjük ugyan feltételezni hogy ez a kilátás alapos, de mindenesetre jellemző és érdekes a mikor velünk szemben a „compelle intrare“ szemrehányása hangzik. Az O. R. L. E. ügye tehát reménységünk felett jól áll. Hisszük, hogy a midkét oldalon lobogó szenvedélyek csillapulása napról-napra állandóbb jelleget ölt s ennek nyomán mozgalmunk csakugyan egyetemes, minden református lelkészt magába ölelő leend.

— **Március tizenötödikén.** Alkalmi egyházi beszéd. Irta Kovács Ferenc főgymn. tanár, felszentelt lelkész Zilahon 25 filléres postabélyeg beküldése ellenében a szerző bérmentesen megküldi.

— **Lelkészwálasztás Békéscsabán.** Az ujonnan alakult békéscsabai ref. egyház február 23-án tartotta meg lelkészwálasztó gyűlését a hivek nagy érdeklődése mellett. A választási harc-ból győztesen Koppányi Gyula szentesi segédlelkész került ki, kit a hivek 54 szavazattöbbséggel választottak meg lelkészüknék. Az ifju lelkészben egy jó képzettségű, kiváló gyakorló papot nyert az uj egyház, ki ugy szónoki képességével, mint rokonszenves egyéniségével, munkásságával megfogja azoknak az egyháztagnak is, rokonszenvét, nyerni kik ellene foglaltak

állást. Gratulálunk ugy az ifju lelkésznek, kire nagy feladat vár ez uj egyházunk szervezésénél, mint a békéscsabaiaknak a szerencsés választásához. Isten áldása legyen ifju lelkésztársunk munkáján.

Tartalom-jegyzék: Krisztus. Baja Mihály. — A debreceni egyetem. Dr. Ferenczy Gyula. — Pár szó az adósegélyről. Lévai Mihály. — Adóügy. Kovács Sándor. — Bizalmatlanság az oka minden bajnak. Csák Aladár. — Hol van a böcs, hol az irástudó. Sipos József. — Levél tul az Óceánról. Harsányi Sándor. — Költségvetés. Király Antal. — Irodalom. — Különfélék.

Felelős szerkesztő: **Dr. Ferenczy Gyula.**

Pályázati hirdetés.

A felsőborsodi egyházmegyébe kebelezett sajióivánkai lelkész-tanítói állásra pályázatot hirdetek. Az állás, melynek javadalma 786 korona 63 fillér államsegélylyel együtt: 1600 korona, a folyó év tavaszán foglalandó el.

A pályázatok március 28-ig Vadászy Pál espereshez Sajószentpéterre küldendők.

Miskolcz, 1908 február 27.

Kun Bertalan,
ref. püspök.

Pályázat.

A tiszántuli ref. egyházkerület pályázatot hirdet a polgári iskolák első osztálya számára irandó vallástani kézikönyve, melynek tárgya „Bibliaismertetés, különös tekintettel az ujszövetségre.“ A munka terjedelme három vagy legföllebb három és fél nyomott iv lehet, díja ivenként 100 korona. Az elfogadott munka a tiszántuli ref. egyházkerület tulajdonába megy át, de a szerző minden további kiadás után az első kiadás irói díjának 50 százalékában, uj átdolgozás esetén pedig 75 százalékában részesül. A pályaművek tiszta és könnyen olvasható írással vagy gépirással iratva, 1909 évi január hó elsejéig a tiszántuli ref. püspöki hivatalhoz küldendők be.

Debrecen 1908. március 4.

Dicsőfi J.
egyh. ker. főjegyző.

Kedvező alkalom!

4 és fél kiló (körülbelöl 50 darab) pipere szappant csekély 6 korona árért, liliumtej, rózsa-glycerin, orgona, ibolya, rezedá, jázmin és gyöngyvirágokból szépen összeválogatva küld postautánvétellel **AUFFENBERG JÓZSEF** Budapest, VII., Verseny-u. 6.

Alkalmi vétel.

Bükk tűzifa I. osztályu száraz vagonként
Debrecenbe szállitva 240 korona.

Fakereskedő Vállalat
Tiszolcz.

Szives figyelmébe ajánljuk a
közelgő konfirmáció alkalmára

Révész-Szoboszlay S. Szabó-féle

Konfirmációra előkészítő kátét

kérdések és feleletekben.

Ára 30 fillér.

Minden 10 egyszerre rendelt példány után egyet
ingyen adunk.

Konfirmációi emléklapok

darabja 4—5 és 6 fillér.

100 darab egyszerre való vételénél 3.60, 4.50, 5.40

Kaphatók:

HEGEDŰS ÉS SÁNDOR

protesttáns irodalmi könyvkiadóhivatala.

Debrecenben.

Löfkovits Arthur

óras, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u.

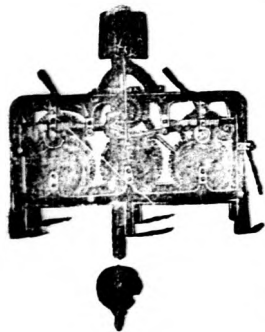
Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok,

kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Toronyórák



palota-, varosházi-, gyári- és lak-tanya berendezését a legelőnyöseb-ben eszközli

Mayer Károly utóda

Müller János

első magyar óragyár

gőzerő berendezéssel

Budapest, VII., Csömöri-u.

50. saját házban.

Képes árjegyzékek és költségvetések bérmentve.

Lukács Vilmos és Testvére

Hatvan-utca 5.

Tető fedési vállalat Eternit aszbeszt cze-ment palával. Aszfalt lemezek egyszerű és kettős ragasztott fedés Faczement tetők készítése. Mindennemű beton és cze-ment munkák. Portland és román cze-ment.

Telefon 308.

A magyar védőegyesület 340—42. számú védőtáblái.

Erős takaré-konyha
tüzhelyek edények

mosó facsaró és mángorló

gépek raktára.

Sesztina Lajos

vaskereskedésében

DEBRECEN, Piac-u. 23

Hajdumegyei Népbank

mint szövetkezet.

Ötödik évtársulatát 1908. január elsején nyitotta meg melybe tagok bármikor beléphetnek.

Az intézet tagjainak száma rövid négy évi fenállása alatt 4200-re emelkedett, a kik 16,000 törzsbetétre több mint 800,000 koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartama alatt 2500,000 korona tőkének felel meg.

A vidéki tagok befizetését megkönnyítjük azáltal, hogy a pénz beküldésére postatakarékpénztári befizetési lapokat díjtalanul adunk.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6/-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármelyik napján utólag fizetendő legolcsóbb kamat mellett folyósít.

Minden 10 korona kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető, melyben a kamat is befoglaltatik, tehát külön kamatot nem kell fizetni. Kölcsönöket adunk: 1. A befizetett összeg ⁹/₁₀ ere-jéig kezesség nélkül. 2. Kezességi kölcsönöket egy vagy több elfogadható kezes jótállása mellett, még azon esetben is, ha azok nem szövetkezeti tagok. 3. Jelzálog kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés mellett. 4. Zálog kölcsönöket biztosítékul elfogadható értékekre.

Jelentkezések az ötödik évtársulatba való belépésre vagy kölcsön iránt, bármely nap délelőtt vagy délután az épület helyiségében Piac-utca 69. szám, az Ipar- és keresk. kamara épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor,
jogtanácsos.

Dr. Brukner Ernő,
elnök.

Ügyvezető választmány:

Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

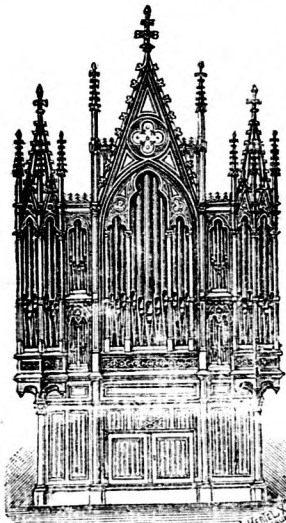
Hegedűs Sándor.

Grósz Nagy Ferencz.

Orgona építészeti műterem

DEBRECENBEN.

Darabos-utca 7. szám alatt (a Collégium mellett.)
Fennáll 1883. óta.



Készíték a mai kor legtokéletebb vívmányai szerint bármily rendszerű s nagyságu új orgonákat, jótállás mellett. — Orgona építészetem fennállása alatt 193 ev. ref. egyháznak szolgáltam teljes megalégedésükre munkámmal, melyeknek jóságával, kiválóságával elértem azt, hogy minden évben növekszik a cégem iránti bizalom, melynek folytán a mult évben üzletemet gépekkel szereltem fel, hogy minden tekintetben a kor színvonalán álljak.

Elvállalok régi orgonák új szerkezetre való átalakítását áthelyezését, tisztítását és javítását, vagy évi gondozását mérsékelt áron. A nagytiszteletű és tekintetes egyházi előljáróság szives pártfogásába ajánlva továbbra is magamat teljes tisztelettel

Kerékgyártó István
orgona építő.

Amerikai Cottage-szivólegrendszerű harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint
a legolcsóbban szállít

Pajkr Rezső és Társa

Budapest, VIII., József-körut 15. szám.

Pianók.

Ára 120 kor.-tól
fölfele. —
Részletfizetések
8 kor.-tól fölfele

Pianinók.

Képes árjegyzék
ingyen és bérn.
= 5 évi =
jótállás.



Pedálos-harmoniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkkel, templomok, szemináriumok részére.

Orgona - Harmoniumok

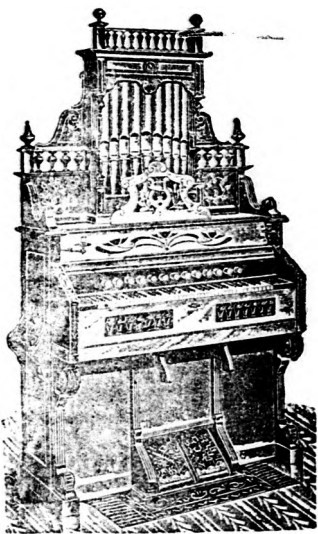
A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányu amerikai rendszernek elmés szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. 65 forinttól minden árban kapható.

Első magyar — villamos erőre berendezett — hangszergyár.

Stowasser J. cs. és kir. udvari hangszergyáros, a m. kir. zene-akadémia, színházak, művészek stb. szállítója

BUDAPEST, II., Lánchid-utca 5.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes hurok-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.



Hangfokozó-gerenda

mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyár és raktár.

Saját találmányu (Rákóczi) Tirogató; általános elismert legjobb, mely tökéletes solo hangszerré általam konstruáltatott iskolával 35 forinttól feljebb.

Az összes hangszerek javítása különleges, szakszerű pontossággal, jutányos árban; kezesség minden egyes hangszernél. Árjegyzék minden egyes hangszerről külön, kívánatra bérmentve küldetik.

— Kivitel nagyban és kicsinyben.

Alapított 1851-ben.

DÁVIDHÁZY KÁLMÁN

elsőrangu könyvkötészete és diszműves üzlete
DEBRECEN, Fűvészkert-utca 9.

Teljesen modern berendezésű üzlet. Megbízható s kifogastalan munkát készít mindennemű könyvkötészeti, diszműcikkben és börmunkákban.

Ima-, Énekeskönyv s más *Egyházi műveket* tömeges mennyiségben, versenyképes kivitelen és *gyári áron*.

Anyakönyveket, tartós jókötésben Szent Bibliát és emléklapokat különleges diszkötésben jubileumokra.

Aranykönyvek egyházak számára mely jótékony adományok nyilvántartására is alkalmas.

Kéziratok befoglalására táblákat, melyek a szószéken vagy temetéseknél előnyösen használhatók.

Iskolák számára térképek és táblázatok felhuzását vászonra vagy papírra és ezeken kívül még számos e szakba vágó munkát.

Szükséglet esetén bármely cikkre nézve azonnal szolgálók, — számítások a különleges munkákhoz, — mint *Disztáblák, Emléklap és aranykönyveken, rajzokkal, kívánatra izletes stytusban, levéltári okmány artók.*

Baktai EGRY FERENCZ

== harangöntő ==
Kis-Gejőcz, Ungmegye.

A milleniumi kiállításon kitüntetve.

Hódmezővásárhelyen 1904-ben
== arany oklevelet nyert. ==



Ajánlja
harangöntő
műhelyét.

mely a legrégebb és a legjobb hírnevű az országban Teljes szavatosság mellett szállit

harangokat

bármint súlyban, nemetszőket feltétlenül visszavesz, a költségeket visszatéríti Árjegyzéket bérmentesen küld.

Nagyon sok elismerő irat.



Novotny Antal

harangöntőde és
vasharanglábgyár

Temesvár - Gyárváros.



Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangesoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hege-düéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 467 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok lyetnekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványokak.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

A „Neumann M.” cég debreceni áruházáról.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

Debrecen. Fő-tér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljeiszerint készült férfi- fiu- és gyermekruhák vannak raktáron.

Minden darab saját műhelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek.

Alapított 1845-ben.

Mérték szerint külön osztály

ALAPÍTOTT 1845-ben.